

Hørings svar til “Innspel til profesjonsmeldinga” fra Samarbeidsforum for estetiske fag

Innledning

Samarbeidsforum for estetiske fag (SEF) og medlemsorganisasjonene Kunst og design i skolen, Kunst i Skolen, Mat og helse i skolen og Musikk i skolen har lest høringsbrev og saksdokumenter til “Innspel til profesjonsmeldinga”. SEF takker for muligheten til å gi innspill til arbeidet med stortingsmeldinga om profesjonsutdanningene.

Vi har kun besvart de spørsmålene vi mener er relevante for oss.

Generelt

1. I teksten over har vi trekt opp ein del utfordringar for profesjonsutdanningane. Er de samde i at dette er sentrale utfordringar? Kva vil de eventuelt trekkje fram for å supplere eller korrigere dette utfordringsbiletet?

2. Korleis kan universitet og høgskular utvikle utdanningane i tråd med framtidige kompetansebehov og samfunnsendingane vi trekk opp?

SEF er av den oppfatning at utfordringene som er trukket fram i stor grad er dekkende. Vi mener derimot at det trengs en klar ambisjon for relevansen av utdanningen frem mot yrkeslivet. I vårt tilfelle er dette læreryrket og undervisning i de praktiske og estetiske fagene.

Andelen lærere som underviser i de praktiske og estetiske fagene med fagkompetanse er lav. Spesielt gjelder dette 1.-7. trinn. I en SSB-rapport fra 2022 kommer det frem at 55% av lærerne som underviser i musikk fra 1. -10. trinn er helt uten studiepoeng i faget. Vi ser samtidig at det er en stor nedgang til søkere til praktiske og estetiske fag på lærerutdanningene. Årsaken til dette er mangefasettert, men våre medlemmer peker på rammevilkår for undervisning, vanskelig å bli ansatt som faglærer og fagenes posisjon og status i skolen. Dette gjør at studentene velger bort de praktiske og estetiske fagene i utdanningen, noe som vil medføre at andelen med fagkompetanse vil synke i de årene som kommer.

Vi foreslår følgende tiltak i profesjonsmeldingen.

a) Meldingen bør anbefale at det innføres kompetansekrav for undervisning i de praktiske og estetiske fagene: 30 studiepoeng på barnetrinnet og 60 studiepoeng i ungdomsskolen.

b) Det må sikres søkere ved å styrke lærerutdanningene, gi plass til flere studenter på LUPE og innføre obligatoriske praktiske og estetiske fag i grunnskolelærerutdanning.

c) Opptakskravene må endres for å sikre videreføring av bredt opptak for de praktiske og estetiske fag i PPU-allmennfag utover 2025 . Det må legges til rette slik at det er flere veier til for fagkompetanse i fagene utover et 5-årig LUPE-program.

Kvalitet

3. Sikrer krava vi stiller til fagmiljø gjennom lov og forskrift kvalitet og relevans i profesjonsutdanningane, eller er dei til hinder for t.d. praksisretta utdanningar?

Vi er av den oppfatning at kravene til fagmiljø i læreryrket ikke er ivaretatt av dagens lov og forskrifter. Som nevnt over mener vi det må innføres kompetansekrav for undervisning i de praktiske og estetiske fagene.

Det må i tillegg innføres en nasjonal standard for spesialrom for undervisning i musikk, mat og helse og kunst og håndverk, herunder tilgang til inventar og utstyr. Mange skoler kan ikke gjennomføre forsvarlig opplæring på grunn av manglende spesialrom, manglende og lite oppdatert utstyr, og ikke minst manglende tilgang på kvalitetssikrede læremidler. Dette gjør igjen at studentene velger bort disse fagene i utdanningen.

4. Kva barrierar finst når det gjeld å tilsetje personar med fersk erfaring frå yrkesfeltet anten i delte eller heile faglege stillingar i profesjonsutdanningane? Kva kan byggje ned desse barrierane?

Vi ser at det er en manglende satsing på både arbeidsmiljø, nettverk, profesjonsutvikling, manglende rom og utstyr og lave budsjetter innenfor undervisning i de praktiske og estetiske fagene. I vår egen rapport "Hvorfor elever mangler kompetente lærere i Kunst og håndverk", svarer 62,25% svarer at det er vanskelig å få jobb som kunst og håndverkslærer og kun 8,7% underviser fulltid i faget.

6. Kva skal til for å bygge sterke forskingsmiljø i profesjonsutdanningane. Kva er barrierane?

Det finnes for få utdanningsinstitusjoner som tilbyr phd-program i de praktiske og estetiske fagene. Antallet utlysninger må økes innen alle fag.

7. Korleis kan koplinga mellom forskning og undervisning innan profesjonsfag bli betre?

SEF mener vi må spørre oss hvem og hva vi forsker for. Vi mener det bør legges flere ressurser på å forske for å utvikle norsk skole slik at selve praksisfeltet kan ha utbytte av forskningen og igjen komme elevene til gode.

Vi foreslår også at skolene og skoleeier pålegges å svare ut et visst antall overordnede forskningsundersøkelser hvor alle fag er representert. Svarprosenten for tilbakemeldinger innenfor de praktiske og estetiske fagene er ofte lav, og blir prioritert bort av skolene og skoleeier.

10. Korleis fungerer samarbeidet mellom arbeidsliv og utdanning? Kva skal til for å få til godt samarbeid og kva barrierar finst det?

Vi mener at dagens arbeidsmarked ikke er i samsvar med utdanning som tilbys innenfor de praktiske og estetiske fagene. Skolen ansetter i dag altfor få lærere med fagkompetanse i fagene, mange underviser få timer i fagene og rammevilkårene for undervisning i fagene er ofte utfordrende på grunn av manglende spesialrom, manglende og lite oppdatert utstyr.

11. Korleis fungerer dialogen mellom universitet og høgskular og arbeidsliv/samfunn, og er det tiltak som kan bidra til god dialog om kvalitet og relevans i utdanningane.

Dialogen mellom praksisfeltet og universitet og høgskular er i dag mangelfull. Det bør opprettes et nettverk for dialog mellom fagorganisasjonene innenfor de praktiske og estetiske fagene og UH-sektoren. Kunnskapsdepartementet bør gi SEF et oppdrag om å koordinere dette.

Kapasitet

17. Kva må til for at fleire unge skal velje profesjonsutdanningar det er stor etterspurnad etter i arbeidslivet?

Vi mener at en master i de praktiske og estetiske fagene ikke må tas i ett strekk. Det bør i tillegg være en mulighet for bachelorgrad, deretter 3-5 års praksis (hvor første år er et turnusår), deretter master som deltid eller heltid.

Praksis

26. Er strukturen på praksis og mengda med praksis innan lærarutdanningane rett eller bør praksisperiodane vere lengre og slik gi høve til eit djupare innblikk i livet på ein skule eller barnehage?

Det er derfor viktig at studentene får mye praksis i undervisningen og at denne med fordel kan være lengre, spesielt for å bli trygg i lærerrollen.

Det er viktig at studentene har undervisning alene og ikke sammen i praksis, og hvor medstudenter og praksislærere er observatører. Studentene bør ha tilsyn i friminutt på lik linje med de andre lærerne for å bli kjent med elever og eventuelle "hendelser". På denne måten får praksisstudenter langt større virkelighetsopplevelse av hvordan lærerhverdagen er, og samtidig oppleves det som det er trygt fordi de har medstudenter og praksislærer å støtte seg på.

Våre medlemmer opplever at når studenter kommer til praksis at virkelighetsbeskrivelsen fra utdanningene ikke er i samsvar med yrkeslivet, spesielt med undervisning fra heltidsansatte i UH-sektoren. Dersom undervisning er gitt av en ansatt som fortsatt arbeider deltid i skolen, har studenten et mer virkelighetsnært og reelt bilde av arbeidet i skolen.

Mangfald

28. Kva verkemiddel kan vi bruke for at profesjonsutdanningane tiltrekkjer seg studentar frå begge kjønn og ulike føresetnader og bakgrunnar? Kva bør rolla til offentlege styresmakter vere i dette arbeidet?

Skolen og skoleeier må øke kunnskapen hos ungdom om de praktiske og estetiske fagene, slik at de igjen kan ta bedre og mer kvalifiserte valg i sin videre utdanning. Det bør derfor tilbys hospitering eller besøk på ulike videregående skoler, fra 9. klasse, for eksempel 2 skoler i niende og 3 skoler i tiende.

Oslo 15.06.2023

Kristian Ulyses Andaur
Styreleder
Samarbeidsforum for estetiske fag